

ARAŞTIRMA MAKALESİ

EĞİTİM BİLİMLERİ ALANINDA LİSANSÜSTÜ EĞİTİM GÖREN
ÖĞRETMENLERİN YAŞAM BOYU ÖĞRENME VE AKADEMİK
YETERLİKLERİ

Yasemin YEŞİLBAŞ ÖZENÇ¹, Ramazan BAŞARAN²

¹Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye. yasemin.yesilbass@gmail.com

²Aydın Adnan Menderes Üniversitesi, Aydın, Türkiye. basaran2006@gmail.com

Öz

Yaşam boyu öğrenme, bireylerin yaşamları boyunca bilgi, beceri ve yetkinliklerini geliştirmeye yönelik bilinçli ve sürekli bir süreçtir. Öğretmenler açısından bu süreç, mesleki ve kişisel gelişimlerini sürdürmek için öğrenmeye açık olmayı ve bilgi-becerilerini sürekli güncellemeyi gerektirir. Bu araştırma, lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklerini incelemeyi amaçlamaktadır. Temel nitel araştırma deseni kullanılarak yürütülen araştırmanın, çalışma grubu, Türkiye’de bir devlet üniversitesinde Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında yüksek lisans veya doktora eğitimi almış 18 öğretmenden oluşmaktadır. Veriler, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu aracılığıyla toplanmış ve MAXQDA 20 programı kullanılarak tematik ve içerik analizi ile çözümlenmiştir. Araştırmada, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklerine ilişkin iki tema ortaya çıkmıştır. Bunlar; öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterlikleri ile lisansüstü eğitimin yaşam boyu öğrenmeye katkısıdır. Bulgular, lisansüstü eğitimin ve akademik gelişimin yalnızca bilgi edinmeyle sınırlı kalmadığını, aynı zamanda öğretmenlerin mesleki pratiklerine ve yaşam boyu öğrenme sürecine yansıdığını göstermektedir. Bu doğrultuda, üniversiteler ve Millî Eğitim Bakanlığı iş birliğiyle öğretmenlerin akademik gelişimini destekleyecek kongre, seminer ve çalıştay gibi etkinliklerin artırılması önerilmektedir.

Anahtar Kelimeler: Yaşam boyu öğrenme, akademik yeterlik, lisansüstü eğitim, eğitim bilimleri, öğretmen

Geliş: 26.02.2025

Kabul: 24.05.2025

Sorumlu Yazar: Yasemin Yeşilbaş Özenç

Kaynak Gösterimi: Yeşilbaş Özenç, Y. & Başaran, R. (2025). Eğitim bilimleri alanında lisansüstü eğitim gören öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterlikleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 21(2), 30-51. doi.org/10.17244/eku.1647575

RESEARCH ARTICLE

LIFELONG LEARNING AND ACADEMIC COMPETENCIES OF TEACHERS WITH GRADUATE EDUCATION IN EDUCATIONAL SCIENCES

Abstract

Lifelong learning is a conscious and continuous process of developing knowledge, skills and competences of individuals throughout their lives. For teachers, this process requires being open to learning and constantly updating their knowledge and skills in order to maintain their professional and personal development. This study aims to examine the lifelong learning and academic competences of postgraduate teachers. The research study group, which was conducted using a basic qualitative research design, consisted of 18 teachers who received master's or doctoral education in the Department of Educational Sciences at a state university in Turkey. The data were collected through a semi-structured interview form developed by the researchers and analysed by thematic and content analysis using MAXQDA 20 software. In the study, two themes emerged regarding teachers' lifelong learning and academic competencies. These are teachers' lifelong learning and academic competencies, and the contribution of graduate education to lifelong learning. The findings show that postgraduate education and academic development are not only limited to knowledge acquisition, but also reflected in teachers' professional practices and lifelong learning process. In this direction, it is recommended to increase activities such as congresses, seminars and workshops to support the academic development of teachers in cooperation with universities and the Ministry of National Education.

Keyword: Lifelong learning, academic competence, postgraduate education, educational sciences, teacher.

Received : 26.02.2025

Accepted: 24.05.2025

Corresponding Author: Yasemin Yeşilbaş Özenç

Citation: Yeşilbaş Özenç, Y. & Başaran, R. (2025). Eğitim bilimleri alanında lisansüstü eğitim gören öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterlikleri. *Eğitimde Kuram ve Uygulama*, 21(2), 30-51. doi.org/10.17244/eku.1647575

Extended Summary

Introduction

Lifelong learning is a conscious and continuous process of developing knowledge, skills and competences of individuals throughout their lives. For teachers, this process requires being open to learning and constantly updating their knowledge and skills in order to maintain their professional and personal development. This study aims to examine the lifelong learning and academic competences of teachers who receive postgraduate education in the Department of Educational Sciences. This study is important in terms of explaining the effect of teachers' master's and doctoral education on their lifelong learning and academic competences. Postgraduate education in the Department of Educational Sciences are programmes that aim to develop teachers' teaching competencies. Therefore, this study, which aims to reveal how postgraduate education in these fields contributes to teachers' personal and professional development, is expected to fill an important gap in the literature. The findings of this study, in which the effects and results of postgraduate education on teachers' development are discussed, are expected to contribute to teachers, prospective teachers and academicians providing postgraduate education.

Method

In this study, it is aimed to examine the lifelong learning and academic competences of teachers with postgraduate education and to reveal the effects of postgraduate education on the development of teachers in this process. In this context, through the basic qualitative research design, which is one of the qualitative research methods, the lifelong learning and academic competences of teachers were analysed based on the opinions and experiences of teachers. The study group of the research consists of 18 teachers who have master's and doctoral degrees in the Department of Educational Sciences at a state university in Turkey and who were determined by purposive sampling method. In the study, a semi-structured interview form developed by the researchers was used. The data obtained in the study were analysed by thematic and content analysis through MAXQDA 20 software.

Results

In the study, two themes emerged regarding teachers' lifelong learning and academic competencies. These are lifelong learning and academic competencies of teachers and the contribution of graduate education to lifelong learning. Teachers' lifelong learning and academic competencies were discussed in six categories. These are; (1) career planning, (2) entrepreneurship plan, (3) access to information, (4) use of artificial intelligence, (5) foreign language learning, (6) academic competence and lifelong learning competencies. The findings show that postgraduate education and academic development are not only limited to knowledge acquisition, but also reflected in teachers' professional practices and lifelong learning process. The findings of the study show that the majority of the teachers who received postgraduate education aim to pursue an academic career and plan to become a faculty member. This situation reveals that teachers associate their career development with academic progress. The orientation towards academic positions in career planning suggests that postgraduate education is seen as a means of gaining status and professional prestige for teachers. The results of the study revealed that most of the postgraduate teachers did not have entrepreneurship plans, but those who thought about entrepreneurship had different orientations in education, technology and creative sectors. This situation shows that the lifelong learning process does not only provide academic development to individuals, but also provides innovative thinking and entrepreneurial skills. The fact that entrepreneurship goals are evident especially in the field of educational technologies, software development and educational management shows that teachers want to adapt to changing educational dynamics and take an active role in this field. The various activities in which postgraduate teachers participate in order to increase their academic competences and develop their lifelong learning skills play an important role. The findings of the study show that postgraduate teachers have a strong motivation to increase their academic competences and develop their lifelong learning skills. While the participants improve their academic competences through methods such as attending congresses and seminars, making academic publications, following the literature and taking part in projects, they also continuously support the lifelong learning process. The contribution of postgraduate education to lifelong learning has significant effects on both professional and personal development of teachers. While teachers develop their skills of scientific thinking, research and access to knowledge through their master's and doctoral education, they also contribute to their personal development. Therefore, postgraduate education strengthens teachers' lifelong learning skills and provides them with a valuable perspective at every stage of their professional lives. Based on the findings of the research, it is seen that teachers who receive postgraduate education continue their academic and professional development. In this context, it is recommended to increase activities such as congresses, seminars and workshops to encourage the academic development of teachers in cooperation with universities and the Ministry of National Education.

GİRİŞ

Yaşam boyu öğrenme, bireylerin yaşamları boyunca sahip oldukları bilgi, beceri ve yeteneklerini geliştirme sürecidir. Bu süreç, bireylerin sadece okulda değil, iş yerinde, topluluk içinde ve kişisel yaşamlarında da sürekli olarak öğrenmelerini teşvik etmektedir (Schuller & Watson, 2009). Yaşam boyu öğrenme yeterlikleri ise bireylerin değişen koşullara uyum sağlamalarını, eleştirel düşünme becerilerini geliştirmelerini ve yenilikçi çözümler üretmelerini içermektedir. Bu yeterlikler, bireylerin teknolojik gelişmelere uyum sağlamalarını, dijital okuryazarlık ve problem çözme gibi becerileri kazanmalarını gerektirmektedir (European Commission, 2016). Ayrıca, iş birliği, etkili iletişim, kendini yönetme ve öğrenmeyi öğrenme gibi sosyal beceriler de yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin önemli bileşenlerindendir (Hoskins & Fredriksson, 2008). Bu yeterlikler, bireylerin sadece bireysel gelişimleri için değil, aynı zamanda toplumun sosyal ve ekonomik yapısına katkıda bulunmalarını sağlamaktadır. Dolayısıyla, yaşam boyu öğrenme, kişisel gelişimi desteklerken aynı zamanda toplumun sürdürülebilir kalkınmasına da katkıda bulunmaktadır (Aspin & Chapman, 2007).

Öğretmenler için yaşam boyu öğrenme yeterlikleri, mesleklerinde sürekli gelişim ve yeniliklere uyum sağlama açısından büyük önem taşımaktadır. Öğretmenler, eğitimin sürekli değişen yapısına ve öğrenci ihtiyaçlarına yanıt verebilmek için kendilerini sürekli olarak güncellemeli ve yeni beceriler edinmelidir (Day, 1999). Bu yeterlikler, dijital okuryazarlık, eleştirel düşünme, problem çözme ve yenilikçi pedagojik yaklaşımlar geliştirme becerilerini kapsamaktadır (Kwakman, 2003). Ayrıca, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme süreçlerinde öz-yönetim becerilerini geliştirmeleri, kendi öğrenme süreçlerini planlayıp değerlendirmelerini sağlayarak daha etkili ve verimli bir öğrenim deneyimi sunmaktadır (Beavers, 2009). İş birliği yapma, etkili iletişim kurma ve meslektaşlarıyla bilgi paylaşma gibi sosyal yeterlikler de öğretmenlerin mesleklerinde daha etkili olmalarına olanak tanımaktadır (Avalos, 2011). Öğretmenler, bu yeterlikleri geliştirerek hem kendi mesleki yeterliklerini artırabilir hem de öğrencilerine yaşam boyu öğrenme kültürünü aşılayabilirler (Kelchtermans, 2004). Bu bağlamda, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri, sadece bireysel bir gelişim süreci değil, aynı zamanda eğitim sisteminin kalitesini artıran önemli bir faktördür.

Öğretmenlerin lisansüstü eğitim almaları, akademik yeterliklerini geliştirmeleri açısından önemli fırsatlar sunmaktadır. Lisansüstü programlar, öğretmenlerin derinlemesine bilgi edinmelerini, eleştirel düşünme becerilerini güçlendirmelerini ve araştırma temelli pedagojik yaklaşımlar geliştirmelerini sağlamaktadır (Darling-Hammond, 2000). Bu süreç, öğretmenlerin alanlarındaki yenilikleri takip etmelerine, akademik bilgi birikimlerini artırmalarına ve bu bilgiyi sınıf uygulamalarına entegre etmelerine olanak tanımaktadır (Kennedy, 2016). Ayrıca, lisansüstü eğitim, öğretmenlerin mesleki gelişimlerine katkı sağlayarak, kariyerlerinde ilerlemeleri ve liderlik özelliklerinin gelişmesi için fırsatlar yaratmaktadır (Day & Sachs, 2004). Akademik yeterliklerini artıran öğretmenler, öğrencilerine daha zengin ve kaliteli bir öğrenme deneyimi sunabilirler (Cochran-Smith & Lytle, 2009). Lisansüstü eğitim ayrıca, öğretmenlerin bilimsel araştırma becerilerini geliştirerek, eğitim politikalarına ve uygulamalarına daha eleştirel ve katkı sağlayıcı bir perspektifle yaklaşmalarını mümkün kılmaktadır (Knight, 2002). Bu bağlamda, akademik gelişim süreçlerinin öğretmenlerin hem kişisel hem de mesleki yeterliklerine önemli katkılar sunduğu söylenebilir. Uluslararası belgeler incelendiğinde, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterliklerinin önemine sıklıkla vurgu yapıldığı görülmekte olup (European Commission, 2019; OECD, 2021), bu yeterliklerin geliştirilmesi her geçen gün önem kazanmaktadır. Bu araştırmanın amacı, lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklerinin belirlenmesidir. Araştırmanın problem cümlesi; “Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterlikleri nasıldır?” şeklindedir. Araştırmanın alt problemleri ise şu şekildedir:

1. Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme yeterlikleri ve akademik yeterlikleri nasıldır?

2. Lisansüstü eğitimin öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklerine katkısı nedir?

Bu çalışma, öğretmenlerin yüksek lisans ve doktora eğitimi almalarının onların yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterlikleri üzerindeki etkisini açıklamak açısından önemlidir. Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında verilen lisansüstü eğitimler, öğretmenlerin öğretmenlik yeterliklerini geliştirmeyi amaçlayan programlardır. Dolayısıyla, bu alanlardaki lisansüstü eğitimin öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine ne gibi katkıları olduğunu ortaya koymayı amaçlayan bu çalışmanın alan yazındaki önemli bir boşluğu doldurması beklenmektedir. Lisansüstü eğitimin öğretmenlerin gelişimi üzerindeki etkilerinin ve sonuçlarının ele alındığı bu çalışmanın bulgularının öğretmenlere, öğretmen adaylarına ve lisansüstü eğitim veren akademisyenlere katkı sağlaması beklenmektedir.

YÖNTEM

Araştırma Deseni

Araştırmada, lisansüstü eğitim görmüş öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterlikleri incelenerek, bu süreçte lisansüstü eğitim görenlerin öğretmenlerin gelişimine ne gibi etkileri olduğunu ortaya koymak amaçlanmaktadır. Bu kapsamda, nitel araştırma yöntemlerinden temel nitel araştırma deseni aracılığıyla öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklerinin nasıl olduğu öğretmenlerin görüşleri ve deneyimlerinden hareketle ele alınmıştır. Temel nitel araştırma deseni, bireylerin yaşamı ve çevresini nasıl anlamlandırdıklarının ortaya konması açısından önemlidir (Merriam, 2018). Temel nitel araştırma deseni, katılımcı görüşlerinden hareketle elde edilen veri kümelerinden anlamlar çıkarmayı içermektedir (Mirhosseini, 2020). Bu desen aracılığıyla, lisansüstü eğitimin öğretmenlerin kişisel ve mesleki gelişimlerine yönelik etkileri konusunda görüş ve deneyimlerini belirlemek amacıyla görüşmeler yapılmış ve bu görüşmeler analiz edilerek sonuçlara ulaşılmıştır.

Katılımcılar

Araştırmanın çalışma grubu, Türkiye’de bir devlet üniversitesinde Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora eğitimi almış amaçlı örnekleme yöntemiyle belirlenmiş 18 öğretmenden oluşmaktadır. Araştırmacılar, bu alanda lisansüstü eğitim almış kişiler olduğundan, araştırmacıların yakın ilişkiler kurduğu Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında lisansüstü eğitim almış iki öğretmen aracılığıyla diğer katılımcılara ulaşılmıştır. Bu kapsamda, kartopu örnekleme yöntemi kullanılarak, bu iki katılımcının bağ kurduğu diğer öğretmenler gönüllülük esasına bağlı olarak çalışma grubuna dahil edilmiştir. Kartopu örnekleme, çalışma kriterlerini karşılayan küçük bir ilk denek grubuyla başlamaktadır. Bu denekler daha sonra araştırma kriterlerini karşılayan diğer kişileri de yönlendirerek sosyal ağları aracılığıyla örneklem boyutunu genişletmektedir (Berg, 2006; Johnson, 2014; Leighton vd., 2021). Bu kapsamda, 18 öğretmen ile görüşmeler yapılmış, veriler tekrara düştüğünden katılımcı sayısı yeterli görülmüş ve analiz sürecine geçilmiştir. Analiz sırasında, katılımcılara kod ismi verilmiş, yüksek lisans yapmış katılımcılar YL, doktora yapmış katılımcılar DR kod ismiyle ifade edilmiştir. Katılımcılara ilişkin bilgilere Tablo 1’de yer verilmiştir.

Tablo 1. İncelenen masal kitabına ilişkin bilgiler

Kod adı	Cinsiyet	Eğitim düzeyi	Kod adı	Cinsiyet	Eğitim düzeyi
DR1	Kadın	Doktora	YL1	Kadın	Yüksek lisans
DR2	Kadın	Doktora	YL2	Erkek	Yüksek lisans
DR3	Erkek	Doktora	YL3	Kadın	Yüksek lisans
DR4	Kadın	Doktora	YL4	Kadın	Yüksek lisans
DR5	Kadın	Doktora	YL5	Kadın	Yüksek lisans
DR6	Erkek	Doktora	YL6	Erkek	Yüksek lisans
DR7	Erkek	Doktora	YL7	Kadın	Yüksek lisans
DR8	Erkek	Doktora			
DR9	Erkek	Doktora			
DR10	Erkek	Doktora			

Tablo 1’de yer alan katılımcı özellikleri incelendiğinde, katılımcıların 11’inin eğitim düzeyinin doktora, 8’inin yüksek lisans olduğu görülmektedir. Katılımcıların çoğunluğu doktora mezunu öğretmenlerden oluşmaktadır. Ayrıca araştırmada cinsiyete göre eşitlik sağlanarak 9 kadın, 9 erkek öğretmen çalışmaya dahil edilmiştir.

Etik Bilgisi: Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Bu araştırma için Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Araştırmaları Etik Kurulundan etik onay alınmıştır (Tarih: 09.10.2024, Sayı: 2024/7, E-84982664-604.01-628099).

Veri Toplama Araçları

Çalışmada, araştırmacılar tarafından geliştirilen yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Araştırmada veri toplama aracı olarak araştırmacı tarafından geliştirilen “Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme ve Akademik Yeterlikleri” adı verilen 11 soruluk yarı yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Görüşme soruları oluşturulurken öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklerine ilişkin ulusal ve uluslararası düzeyde kabul gören yetkinlik çerçeveleri temel alınmıştır. Örneğin; OECD’nin (2021) “Skills Outlook 2021: Learning for Life” raporunda tanımlanan yaşam boyu öğrenme yeterlikleri; bireylerin bilgiye erişim, öğrenmeyi öğrenme, dijital yeterlik, öz düzenleme ve problem çözme gibi becerilerini geliştirmeyi amaçlamaktadır. Benzer şekilde, Avrupa Komisyonu (2019) tarafından yayımlanan “Key Competences for Lifelong Learning” belgesinde bireylerin sahip olması gereken sekiz temel yeterlik tanımlanmıştır. Bu yeterlikler arasında çok dillilik, dijital yeterlik, girişimcilik, kültürel farkındalık ve sosyal katılım gibi yaşam boyu öğrenmeyi destekleyen beceriler ön plana çıkmaktadır. Görüşme formunda yer alan sorular, bu yeterlik alanları referans alınarak geliştirilmiş; soruların kapsam geçerliliği sağlanırken hem kuramsal hem uygulamalı yetkinlik alanları dikkate alınmıştır. Böylece görüşme formu, öğretmenlerin kariyer planlaması, girişimcilik, bilgiye erişim, dijital yeterlikler (özellikle yapay zekâ kullanımı), yabancı dil yeterlikleri, akademik üretkenlik ve lisansüstü eğitimin öğrenmeye katkısı gibi boyutlarda değerlendirme yapmayı mümkün kılacak şekilde yapılandırılmıştır. Görüşme formunun oluşturulması sırasında 13 sorudan oluşan form için Eğitim Yönetimi Anabilim Dalında doktor ünvanına sahip iki araştırmacıdan uzman görüşü alınmış ve görüşme formuna 11 sorudan oluşan son hâli verilmiştir. Görüşme formundaki iki soru, diğer sorularla aynı anlamı içerdiğinden diğer sorularla birleştirilerek formdan çıkarılmıştır. Ardından doktora ünvanına sahip bir kadın öğretmen ile pilot uygulama yapılarak görüşme formu test edilmiştir. Dil ve yazım kontrolünün ardından görüşme formu hazır hâle getirilmiştir. Görüşme sorularına “Lisansüstü eğitim almış bir öğretmen olarak kariyer gelişiminizi planlıyor musunuz? Bu kapsamda neler yaptığınızı açıklar mısınız?” sorusu örnek verilebilir. Görüşme soruları öğretmenlerin kariyer planlaması, bilgiye erişimi, teknoloji ve yapay zekâ kullanımı gibi konuları içermektedir. Görüşme formu katılımcılara çevrim içi ortamda Google Forms aracılığıyla ulaştırılmıştır. Veriler, 2024 yılının Ekim ayında toplanmış ve süreç yaklaşık dört hafta sürmüştür. Katılımcılardan yeni yanıtların gelmemesiyle veri toplama süreci sona ermiş, ardından veri analizine geçilmiştir.

Veri Toplama Süreci

Araştırmanın veri toplama sürecinde, yarı yapılandırılmış görüşme formu katılımcılara çevrim içi ortamda Google Forms aracılığıyla ulaştırılmıştır. Veri toplama işlemi 2024 yılının Ekim ayında gerçekleştirilmiş olup süreç yaklaşık dört hafta sürmüştür. Görüşme formunu dolduran katılımcılarla daha derinlemesine bilgi elde edebilmek amacıyla, araştırmacılar tarafından uygun zamanlarda telefon görüşmeleri için randevu alınmıştır. Gerçekleştirilen telefon görüşmeleri yaklaşık 20-25 dakika sürmüş; bu görüşmelerde, katılımcıların form aracılığıyla verdikleri yanıtları ayrıntılandırmaya yönelik sorular yöneltilmiş ve varsa belirsiz noktalar açıklığa kavuşturulmuştur. Görüşmeler sırasında araştırmacılar tarafından ayrıntılı notlar alınmış ve bu notlar analiz sürecine dahil edilmiştir. Tüm görüşmelerin tamamlanmasının ardından, elde edilen verilerin analizine geçilmiştir.

Veri Analizi

Araştırmada verilerin analizinde tematik analiz ve içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Tematik analiz, nitel veri analizinin güçlü ve esnek bir yöntemi olup ortak altı adımlı bir çerçeveye sahiptir (Kiger & Varpio, 2020). Bunlar; verilerin dikkatlice okunması, kodların oluşturulması, kodlardan yola çıkarak temaların oluşturulması, temaların uygunluğunun ve tutarlılığının değerlendirilmesi, her temanın net bir şekilde tanımlanması ve analiz sonuçlarının yazılı olarak sunulmasıdır (Campbell vd., 2021). Tematik analiz, nitel verileri analiz etmek için esnek bir yöntemdir ancak güvenilir akademik araştırma için gerekli olan titizlik ve yapıdan yoksun olabilir (Thompson, 2022). İçerik analizi, daha geniş bir kodlama yaklaşımı sunarken tematik analiz daha derinlemesine anlama imkânı sağladığından (Scherl & Smithson, 1987), bu iki analiz yöntemi birlikte kullanılmıştır. Araştırmada tümevarım metodu ile katılımcı görüşlerinden hareketle kodlar elde edilmiştir. Bu kodlardan kategoriler elde edilmiş, ardından temalar oluşturulmuştur. Örneğin, bir katılımcının “Tabii ki kariyer planlarım var şu an müdür yardımcısıyım biraz daha deneyim sahibi olduktan sonra müdürlüğü planlıyorum. Okul müdürü olmak.” (YL3) şeklindeki görüşü, “kariyer planlaması” kategorisi kapsamında “okul müdürü olmak” şeklinde kodlanmıştır. Araştırmada elde edilen veriler, MAXQDA 20 programı aracılığıyla analiz edilmiştir. Araştırmada elde edilen bulgular katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılar verilerek desteklenmiştir.

İnandırıcılık, Aktarılabilirlik, Tutarlılık, Teyit Edilebilirlik ve Etik

Nitel araştırma yöntemleriyle gerçekleştirilen bu çalışmada araştırmacılar, nitel araştırma yetkinliğine sahip kişilerdir. Bu bağlamda veri toplama sürecinde görüşme formunda yer alan soruların, yansız ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiş, veriler içerik analizi yönteminin temel ilkelerine uygun olacak şekilde analiz edilmiştir. Araştırmanın tutarlılığının sağlanmasında, görüşmelerden elde edilen veriler araştırmacılar tarafından ayrı zamanlarda birbirinden bağımsız olarak kodlanmıştır. Öncelikle ilk kodlama, ardından ikinci kodlama yapılmıştır. Araştırmacıların birbirinden bağımsız olarak yaptığı kodlamalar karşılaştırılarak uzlaşma yüzdesi hesaplanmıştır. Miles ve Huberman (1994) tarafından geliştirilen uzlaşma yüzdesi formülü ($\text{Uzlaşma yüzdesi} = \frac{\text{Görüş birliği}}{\text{Görüş birliği} + \text{Görüş ayrılığı}} \times 100$) kullanılarak araştırmanın güvenilirliği %82 olarak hesaplanmıştır. %70’in üzerinde yer alan bu değer, araştırmanın güvenilir olduğunu göstermektedir. Ayrıca kodlama sonuçlarına ilişkin Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında doktor ünvanına sahip iki araştırmacıdan uzman görüşü alınarak araştırmanın teyit edilebilirliği sağlanmıştır. Son olarak, araştırmanın aktarılabilirliğini ve inandırıcılığını sağlamak amacıyla çalışmada elde edilen sonuçlar ayrıntılı bir biçimde raporlanmış, elde edilen bulgular katılımcı görüşlerinden doğrudan alıntılarla desteklenmiştir. Araştırmacılar, Eğitim Yönetimi Anabilim Dalında doktora yapmış kişilerdir. Bu kapsamda araştırmacılar verilerin toplanması ve analizi sürecinde tarafsız davranarak katılımcıları yönlendirmekten kaçınmıştır. Çalışma, etik ilkeler çerçevesinde gerçekleştirilmiş, “Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme ve Akademik Yeterliklerinin İncelenmesi” başlıklı bu araştırma, Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Araştırmaları Etik Kurulunun 09.10.2024 tarih, E-84982664-604.01-628099 sayılı, 2024/7 Eğitim Araştırmaları Etik Kurulu Toplantısında alınan XIV no.lu karar ile etik açıdan uygun bulunmuştur.

BULGULAR

Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklerinin belirlenmesi amacıyla gerçekleştirilen bu araştırmada, elde edilen bulgular iki tema altında incelenmiştir. Bunlar; öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterlikleri ile lisansüstü eğitimin yaşam boyu öğrenmeye katkısıdır.

Öğretmenlerin Yaşam Boyu Öğrenme ve Akademik Yeterlikleri

Öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterlikleri altı kategoride ele alınmıştır. Bunlar; (1) kariyer planlaması, (2) girişimcilik planı, (3) bilgiye erişim, (4) yapay zekâ kullanımı, (5) yabancı dil öğrenimi, (6) akademik yeterlik ve yaşam boyu öğrenme yeterlikleridir. Aşağıda her bir bulgu açıklanmıştır.

Kariyer Planlaması

Bireylerin yaşam boyu öğrenme becerileri, kariyer planlaması ve gelişiminde kritik bir role sahiptir. Yaşam boyu öğrenme, bireylerin kendilerini sürekli olarak geliştirmelerini ve iş dünyasındaki değişimlere uyum sağlamalarını hedeflemektedir. Kariyer planlaması sürecinde, bireylerin hedefledikleri pozisyonlar için ihtiyaç duydukları bilgi ve becerileri belirlemeleri ve bu becerileri kazanmak için sürekli öğrenmeye açık olmaları önemlidir. Araştırmada, lisansüstü öğrenim görmüş öğretmenler kariyer planlamalarına dair görüşlerini belirtmiştir. Katılımcılardan yalnızca ikisi kariyer planının olmadığını ifade ederken öğretmenlerin çoğunluğu öğretim üyesi olmayı hedeflediklerini belirtmiştir. Öğretmenler, lisansüstü eğitimi tercih etme nedenlerinin akademik kariyer olduğunu ve hedeflerinin üniversitelerde öğretim üyesi kadrosunda görev almak olduğunu dile getirmiştir. Öğretim üyesi kadrosu alma ve akademisyen olma hedefinin yanı sıra öğretmenler okul müdürü olmak, eğitim yöneticisi olmak ve müfettiş olmak gibi yöneticilik kadrolarında yükselmeyi hedeflediklerini belirtmiştir. Öğretmenlerin kariyer planlamasına ilişkin görüşleri Tablo 2’de özetlenmiştir.

Tablo 2. Kariyer planlaması

Kategori: Kariyer Planlaması	
Alt kategori	Öğretim üyesi olmak Okul müdürü olmak Yeni bir kariyer alanı oluşturmak Üniversitedeki akademik kariyerinde ilerlemek Lisansüstü eğitime devam etmek Özel sektördeki iş fırsatlarını değerlendirmek Müfettiş olmak Eğitim yöneticisi olmak
Katılımcı Görüşü	<i>“...Zaten lisansüstü eğitim alma amacım akademisyen olmaktır. Bu nedenle kariyer planlamamı öncelikle devlet üniversitelerindeki öğretim üyesi kadroları olmak üzere üniversitelerde eğitim yönetimi alanında doktor öğretim üyesi olacak şekilde planlıyorum. Bir kariyer planlaması yapmasaydım yüksek lisans veya doktora yapmayı tercih etmezdim (DR1)”</i> <i>“...Tabii ki kariyer planlarım var şu an müdür yardımcısıyım biraz daha deneyim sahibi olduktan sonra müdürlüğü planlıyorum. Müdür olmak (YL5)”</i>

Öğretim görevlisi ve okul yöneticisi kariyer planlarının yanı sıra yüksek lisans kademesinde olan öğretmenler, lisansüstü eğitime devam etmeyi planladıklarını belirtirken akademik kadroda çalışmakta olan öğretmenler üniversitelerdeki akademik kariyerinde ilerlemeyi hedeflediklerini ifade etmiştir. Az sayıda katılımcı yeni bir kariyer alanı oluşturmayı ya da özel sektördeki iş fırsatlarını değerlendirmeyi düşündüğünü belirtmiştir.

Girişimcilik Planı

Bireylerin yaşam boyu öğrenme yetkinlikleri, girişimcilik hedeflerini geliştirme sürecinde önemli bir role sahiptir. Yaşam boyu öğrenme süreciyle bireyler yalnızca bilgi edinmekle kalmamakta, aynı zamanda eleştirel düşünme, problem çözme ve karar verme gibi girişimcilikte hayati olan becerilerini de güçlendirmektedir. Araştırmada katılımcıların neredeyse yarısı geleceğe dair girişimcilik planlarının bulunmadığını ifade etmiştir. Ancak bir girişimcilik planı yaptığını ifade eden katılımcıların birbirlerinden farklı, çeşitli girişimcilik fikirlerine sahip olduğu araştırmanın bulguları arasındadır. Öğretmenlerin girişimcilik planlarına ilişkin görüşleri Tablo 3’te yer almaktadır.

Tablo 3. Girişimcilik planı

Kategori: Girişimcilik Planı	
Alt kategori	Akademi kurmak Danışmanlık firması açmak Proje yazmak Kodlama ve yazılım geliştirmek Etüt/kurs merkezi açmak Dijital program tasarlamak Veri analizi programları geliştirmek Müzik sektörüne girmek
Katılımcı Görüşü	<i>"...Mesela çocuk şarkısı yapıyorum. Gerçekten ciddi anlamda 30-35 tane çocuk şarkım var. Belki bu anlamda bir şey yapılabilir. Çocuk-medya-müzik sektöründe bir destek bulursam... Çünkü benim şu anda neye ihtiyacım var? Profesyonel bir desteğe ihtiyacım var. Belki o konuda bir şeyler yapabilirim (YL1)"</i> <i>"...Evet, girişimcilik planlarım da bulunuyor. Özellikle eğitim yönetimi alanında ilerleyen zamanlarda "öğretmen akademisi" yapısında bir "yönetici akademisi" kurmayı hedefliyorum. Bu girişim, eğitim liderlerinin daha donanımlı hale gelmesine yönelik bir platform sağlayarak onların kariyer gelişimlerine katkıda bulunmayı amaçlamaktadır (DR3)"</i>

Öğretmenler girişim planı kapsamında akademi kurmak, etüt/kurs merkezi veya danışmanlık firması açmak gibi bir kurum açmayı ve işletmeyi hedeflediklerini belirtmiştir. Bu görüşü dijital alanlardaki girişimler takip etmektedir. Katılımcılar, proje yazmak, kodlama ve yazılım geliştirmek, dijital programlar tasarlamak ve veri analizi programları geliştirmek gibi girişimcilik hedefleri olduğunu ifade etmiştir. Katılımcı görüşlerinden hareketle elde edilen en dikkat çekici bulgu, yüksek lisans eğitimi almış bir okul öncesi öğretmenin müzik sektörüne girmeyi amaçladığını ve çocuk şarkıları yaparak piyasada yer almak istemesidir. Bu katılımcının dışında öğretmenlerin genellikle teknoloji odaklı girişimcilik planları yaptığı görülmektedir. Kodlama ve yazılım, dijital program tasarımı gibi pek çok kariyer hedefi bu bulguyu destekler niteliktedir.

Tablo 4. Bilgiye erişim

Kategori: Bilgiye Erişim	
Alt kategori	Sosyal medya platformları Bildiri ve seminer raporları Makaleler/Dergi veri tabanları Tezler Kitaplar İnternet kaynakları
Katılımcı Görüşü	<i>"...Araştırma yaparken bilgiye nasıl erişeceğimi biliyorum. İnternet araştırması öncelikle yapıyorum. Akademik veri tabanlarını tarıyorum. Google ve Google Scholar, ResearchGate, dijital kütüphaneler diyebilirim. Bilimsel makalelere bakıyorum. YÖK Tez Merkezi vazgeçilmezimiz. MEB seminerler, bildiri özetleri olabilir. Bunlara da bakıyorum. Resmî kurumların web sayfaları olabiliyor, birtakım raporlamalar, Birleşmiş Milletler raporları gibi... (YL3)"</i> <i>"...Bir konuda araştırma yaparken aslında bilgiye nasıl erişeceğimi zaman içerisinde öğrendim. Yani bu soruyu bana yüksek lisans döneminde</i>

sorsaydınız muhtemelen farklı yanıtlar veriyor olurdum. Yani bilgiye nasıl ulaşacağımı da aslında zaman içerisinde öğrendim. Özellikle doktora eğitimi sırasında hangi kaynaklardan daha kolay bilgiye erişebilirim hangileri daha sağlam ve etkili sonuçlar verir bunları öğrenmiş oldum (DR1)”

“...Bilgiye erişmekte hiçbir sorun yaşamıyorum. Çeşitli akademik veri tabanlarının kullanımına hakimim. Lisansüstü eğitimin böyle bir katkı sağladığını düşünüyorum (YL7)”

Katılımcıların büyük çoğunluğu bilgiye erişim sırasında basılı kaynaklar yerine dijital kaynakları tercih ettiklerini ifade etmiştir. Öğretmenler, bir bilgiye ulaşmak için çeşitli uygulamalar ve programlar kullanmaktadır. Öğretmenlerin en sık kullandığı dijital kaynaklar Google Scholar/Google Akademik ve dijital kütüphanelerdir. Bunu sosyal ağ platformu ResearchGate ve ulusal tezlerin tarandığı YÖK Tez Merkezi takip etmektedir. Bunun yanı sıra öğretmenler, Web of Science, Semantic, sci-hub gibi uluslararası kaynaklara erişimi sağlayan dijital platformları kullanmaktadır. Ayrıca ulusal ve uluslararası bilimsel raporlar da araştırma sırasında öğretmenlerin bilgiye erişimini sağlamaktadır.

Yapay Zekâ Kullanımı

Yapay zekâ, bireylerin bilgiye erişme, öğrenme içeriklerini kişiselleştirme ve öğrenme süreçlerini daha verimli hâle getirme kapasitelerini artırmaktadır. Yapay zekâ teknolojileri, bireylerin bilgiye erişim hızını artırırken bilgi filtreleme ve analiz süreçlerini de kolaylaştırarak yaşam boyu öğrenme becerilerine katkı sağlayabilir. Yaşam boyu öğrenme becerileri kapsamında, yalnızca üç öğretmen yapay zekâ araçlarını kullanmadığını ifade ederken diğer katılımcılar yapay zekâ araçlarını hem günlük yaşamlarında hem de eğitim sürecinde kullandıklarını ifade etmiştir. Öğretmenler en fazla metin/rapor yazma ve literatür taraması yapmak amacıyla yapay zekâ araçlarını tercih ettiklerini belirtmiştir. Bunun yanı sıra, sohbet robotları, yazım kontrolü ve kaynak yönetim programları, veri analizi programları katılımcılar tarafından sıklıkla kullanılan yapay zekâ araçlarıdır. Bazı katılımcılar ise bu işlevlerinin yanı sıra veri depolama araçlarının araştırma sırasında kendilerine kolaylık sağladığını belirtmiştir. Bu araçların özellikle tez ve makaleye ilişkin dosyaları depolamak ve yedeklemek açısından kendilerine yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Katılımcıların görüşlerinden hareketle elde edilen bulgular Tablo 5'te yer almaktadır.

Tablo 5. Yapay zekâ kullanımı

Kategori: Yapay Zekâ Kullanımı	
Alt kategori	
	Sohbet robotları
	Kaynak yönetim programları
	Literatür yazma araçları
	Yazım kontrolü
	Veri toplama araçları
	Metin/rapor yazma
	Dosya depolama
	Makale düzenleme
	Veri analizi programları
	Uygulamalar ve programlar
	ChatGpt
	Google Gemini
	Mendeley
	Grammarly
	Playground
	Zotero
	YouChat
	Claude
	Rabbit
	Inciteful
	Consensus

Katılımcı Görüşü	“...Evet, araştırmalarımı yürütürken teknolojiden geniş ölçüde faydalaniyorum. Akademik veri tabanlarına erişim, araştırma süreçlerini kolaylaştıran yazılımlar ve çeşitli yapay zeka araçları bu süreçte kullandığım teknolojik araçlar arasında. Özellikle literatür taraması yaparken, akademik makale düzenleyicileri ve istatistiksel analiz programları bana büyük kolaylık sağlıyor.” (DR6) “...Araştırmalarımnda teknolojiden üst düzeyde yararlanıyorum. Kaynak yönetim programı, üretken yapay zeka araçları, sohbet robotları ve literatür tarama araçları araştırma sürecinde destek sağlıyor.” (DR11) “...Yani önce tabii ki hepimizin yaptığı gibi internetten araştırma yapıyorum. E şimdi son zamanlarda ChatGpt’yi çok sık kullanıyoruz. Yani herkes kullanıyor, ChatGpt’den yararlanıyoruz. Ondan sonra işte internetten yararlanıyoruz. Yani eskisi gibi kütüphanelere gidip kitap bakmaktansa... Nedense o kitabı bile bulsak gidip PDF’ine ulaşmaya çalışıyoruz. Yani birincil kaynağımız internet. Bir şey de bilmiyorsan zaten bizim yerimize ChatGpt düşünüyor.” (YL1)
-------------------------	---

Katılımcılar hem günlük yaşamlarında hem de araştırmalarında en sık kullandıkları yapay zekâ aracının ChatGpt olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlerin başta ChatGpt olmak üzere Google Gemini gibi sohbet robotlarının kendilerine yardımcı olduğunu ifade etmiştir. Ancak ChatGpt’nin araştırmalarda sağladığı kolaylığın yanı sıra güvenilir olmadığı görüşü de katılımcılar tarafından ifade edilmiştir. Bu nedenle katılımcıların bir kısmı bu sohbet robotunu elindeki bilgileri teyit etmek, özetlemek ve çıkarım yapmak amacıyla kullandıklarını ifade etmiştir:

“...Evet, ChatGpt’den faydalaniyorum ama nedense güvenim zayıf. Tekrar dönüp kendim araştırma gereği hissediyorum.” (DR5)

“...Araştırmalarımnda teknolojiden faydalaniyorum elbette. Ancak yapay zekayı etik ihlali yaratmayacak şekilde kullanmaya özen gösteriyorum. ChatGpt ve Google Gemini gibi üretken yapay zekalardan faydalaniyorum tabi ki ama üretim için kullanmaktan ziyade okuduklarımdan yaptığım çıkarımların doğruluğunu teyit etmek, tablo oluşturmak, büyük verileri sıralamak ya da sınıflamak gibi kendi başıma yaptığımda daha fazla zaman alacak ama çalışmalarımın özgünlüğünü etkilemeyecek durumlarda kullanmayı tercih ediyorum.” (YL7)

Özetle, katılımcılar, bu tür sohbet robotlarının bilgiye erişimi hızlandırma ve kolaylaştırma açısından kendilerine fayda sağladığını ifade etmiştir. Sohbet robotlarının yanı sıra, makale/metin yazım programları (Claude, Inciteful, Rabbit, YouChat, Consensus), kaynak yönetim programları (Mendeley, Zotero) ve dil araçları (Grammarly vb.) öğretmenler tarafından kullanılan yapay zekâ araçlarındandır.

Yabancı Dil

Yaşam boyu öğrenme, yabancı dil öğrenimi ile bireyin sürekli gelişimini ve kültürel farkındalığını desteklemektedir. Bu süreç, bireyi küresel düşünen, öğrenmeye açık ve güncel kalabilen bir yapıya dönüştürmektedir. Araştırmada katılımcıların yalnızca üçü yabancı dilini (İngilizce) geliştirmek için çaba sarf etmediğini ifade ederken katılımcıların tamamına yakını dil becerilerini geliştirmeye yönelik çeşitli uygulamalardan ve programlardan faydalandıklarını belirtmiştir. Yabancı dil becerisini geliştirmek için herhangi bir çalışma yapmadığını belirten katılımcılar lisans eğitimlerinde İngilizce eğitim aldıklarından bu yeterliğe sahip olduklarını ifade etmiştir. Öğretmenlerin çoğunluğu öncelikle yabancı dilde konuşma becerisini geliştirmek amacıyla çalıştıklarını ifade etmiştir. Bunu yabancı dilde okuma becerisini geliştirmek, akademik yazım becerisini geliştirmek ve dil sınavına hazırlık amaçları izlemektedir (Tablo 6).

Tablo 6. Yabancı dil öğrenimi

Kategori: Yabancı Dil Öğrenimi	
Alt kategori	Yabancı dilde makale okumak Yabancı dil kursuna gitmek YouTube videoları izlemek Çeviri yapmak Dijital kaynaklardan faydalanmak Yurtdışında eğitim fırsatları Film/dizi izleyerek dilini geliştirmek Yapay zekâ araçlarıyla geliştirmek
	Amaç Okuma becerisini geliştirmek Akademik yazım becerisini geliştirmek Konuşma becerisini geliştirmek Dil sınavına hazırlık
Katılımcı Görüşü	<i>"...Sürekli öğreniyorum. Film ve diziler ile güncel dili sürekli canlı tutmaya özen gösteriyorum. Yurtdışı eğitim imkanlarını da değerlendirmeye çalışıyorum." (DR3)</i> <i>"...Online konuşma ve sınava hazırlık kursu almıştım. Bol bol video izliyorum ve makale okuyorum. (YL5)</i>

Öğretmenler yabancı dil öğreniminde en fazla dil kursuna gittiklerini (online ya da yüz yüze) veya yapay zekâ ile dil öğrendiklerini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra, katılımcıların bir bölümü film, dizi ve YouTube platformundan video izleyerek dil yeterliklerini geliştirdiklerini belirtmiştir. Katılımcılar video izlemenin yanı sıra dijital kaynaklardan faydalandıklarını, çeviri yaptıklarını ve yurtdışındaki eğitim imkanlarını değerlendirdiklerini ifade etmiştir. ChatGpt sesli komut özelliği ve Praktika gibi yapay zekâ araçları da öğretmenlerin dil öğrenmelerinde etkili olan program ve uygulamalardandır.

Akademik Yeterlik ve Yaşam Boyu Öğrenme Yeterlikleri

Lisansüstü eğitim alan öğretmenler, akademik yeterliklerini artırarak öğretim becerilerini ve alan bilgilerini derinleştirmekte, bu da onların yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmektedir. Öğretmenler lisansüstü eğitim aldıktan sonra akademik yeterliklerini geliştirmek için en fazla kongre ve seminerlere katıldıklarını ifade etmiştir. Öğretmenler kongre ve seminerler aracılığıyla güncel araştırma konularını takip ederken aynı zamanda diğer araştırmacılarla sosyalleşebildiklerini ifade etmiştir. Bu etkinliklerin yanı sıra öğretmenler, akademik yayın yaparak, makale ve kitap okuyarak ve projelerde görev alarak akademik yeterliklerini geliştirdiklerini belirtmiştir. Aynı zamanda öğretmenler alan yazını ve güncel çalışmaları takip ettiklerini dile getirmiştir. Katılımcıların akademik yeterlik ve yaşam boyu öğrenme yeterliklerine ilişkin elde edilen bulgular Tablo 7’de özetlenmiştir.

Tablo 7. Akademik yeterlik ve yaşam boyu öğrenme (YBÖ) yeterlikleri

Kategori: Akademik Yeterlik ve YBÖ Yeterlikleri	
Alt kategori	Akademik Yeterlik Alan yazını takip etmek Projelerde görev almak Kongre ve seminerlere katılmak Makale, kitap vb. okumak Akademik yayın yapmak
	YBÖ Yeterlikleri Dil öğrenmek Farklı alanlarda kendini geliştirmek Arkadaşlık ağları kurmak Sürekli öğrenmek Lisansüstü eğitim almak Online eğitimlere katılmak Kişisel gelişimi sağlamak
Katılımcı Görüşü	<i>"...Üniversitenin kongrelerine katılıyorum bildiriler yolluyorum. Diğer üniversitelerin kongrelerinde ve seminerlerine gitmeyi planlıyorum fırsat buldukça bunları değerlendiriyorum." (YL3)</i>

“...Sürekli yeni bilgiler öğrenmeye ve keşfetmeye devam ediyorum.” (DR1)
 “...Yaşam boyu öğrenme prensibini benimseyerek, sürekli kendimi geliştirmeye odaklanıyorum.” (DR7)

Katılımcılar akademik yeterlik kapsamında sıklıkla kongre ve seminerlere katıldıklarını, bu etkinliklerde bildiri sunumu yaptıklarını ve kendilerini geliştirdiklerini ifade etmiştir. Öğretmenler, lisansüstü eğitim almalarının yaşam boyu öğrenmede önemli bir yeri olduğunu belirtmiştir. Katılımcılar yaşam boyu öğrenme yeterlikleri kapsamında kendilerinin sürekli öğrendiklerini ve bu sayede geliştiklerini ifade etmiştir. Ayrıca öğretmenler, kişisel gelişimlerini sağlamak için çaba sarf ettiklerini, online eğitimlere ve kurslara katılarak gelişimlerini desteklediklerini ifade etmiştir. Bunun yanı sıra arkadaşlık ağı kurmak, dil öğrenmek, farklı alanlarda kendini geliştirmek de öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmek için başvurduğu yollardandır.

Lisansüstü Eğitimin Yaşam Boyu Öğrenme ve Akademik Yeterliklere Katkısı

Lisansüstü eğitim, bireylerin eleştirel düşünme, araştırma yapma ve bilgiyi güncel tutma becerilerini geliştirerek yaşam boyu öğrenmeye katkı sağlamaktadır. Bu süreç, bireylerin mesleklerinde sürekli kendini yenileyen ve öğrenmeye açık bir yaklaşımı benimsemelerini desteklemektedir. Araştırma sonucunda öğretmenlerin görüşlerine göre lisansüstü eğitimin yaşam boyu öğrenme kapsamında çeşitli sonuçları olduğu ortaya çıkmıştır. Ayrıca lisansüstü eğitim öğretmenlere yaşam boyu öğrenme sürecinde çeşitli beceriler de kazandırmaktadır (Tablo 8).

Tablo 8. Lisansüstü eğitimin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklere katkısı

Tema: Lisansüstü Eğitimin Yaşam Boyu Öğrenme ve Akademik Yeterliklere Katkısı		
Kategori	Lisansüstü eğitimin sonuçları	
		Kendini geliştirmek Kendini gerçekleştirmek Planlı olmak Uzmanlaşmak Kariyer gelişimi Sürekli gelişme Mutluluk ve tatmin hissi Zinde ve canlı hissetmek Yeni bir bakış açısı Öğretmenlik mesleğine katkı Bilgiye nasıl erişeceğini öğrenmek Araştırma yapmayı öğrenmek
	Kazandırdığı beceriler	Bilimsel yöntemi kullanmak Matematiksel/mantıksal düşünmek Bilimsel okuryazarlık Teknoloji kullanımı Muhakeme etme Rasyonel karar alabilme Bilimsel düşünme Topluluk önünde konuşma yeterliği Yeniliklere açık olma Eleştirel düşünme
Katılımcı Görüşü	“...Aldığım eğitim bireysel, akademik, kişisel profesyonel süreçte sürekli gelişimi teşvik ediyor (DR10)” “...Lisansüstü eğitimim, karşılaştığım sorunlara ve olaylara daha geniş bir perspektiften yaklaşmamı sağlıyor. Okul örgütü içerisinde ortaya çıkan çatışmalara, yeniliklere ve problemlere akademik bir bakış açısıyla yaklaşabiliyorum. Ayrıca aldığım teorik bilgileri okul yönetiminde uygulayarak daha bilinçli kararlar alabiliyorum (DR6)” “...Farklı bir bakış açısı yeni bir dünya ile tanıştırdı (YL4)” “...Bence bilimsel okuryazarlık kazandırdı. Normalde belki de açıp okumanın aklıma gelmeyeceği konularda yapılmış araştırmalar ilgimi çekmeye başladı. Ders süreçlerinde zorunlulukla başlayan araştırmaları okuma süreci bir süre sonra yerini merak duygusuna bıraktı (YL7)”	

Öğretmen görüşlerine göre, lisansüstü eğitim almanın en belirgin sonucu, kendini geliştirmektir. Öğretmenler, aldıkları bu eğitim ile kendilerini geliştirdiklerini ve sürekli ilerlediklerini ifade etmiştir. Öğretmenler, yüksek lisans ve doktora eğitimin kendilerini sürekli gelişmeye ve öğrenmeye teşvik ettiğini belirtmiştir. Aynı zamanda bu eğitimin onların uzmanlaşmalarını ve kariyer gelişimini sağlayarak kendilerini gerçekleştirmelerine yardımcı olduklarını ifade etmişlerdir. Katılımcıların birçoğu lisansüstü eğitimin hem iş hem de günlük yaşamlarında planlı olmaları sağladığını ve kendilerine bu özelliği kazandırdığını dile getirmiştir. Öğretmenler, kendini geliştirmenin yanı sıra lisansüstü eğitimin kendilerine yeni bir bakış açısı kazandırdığını ifade etmiştir. Yeni bir bakış açısı ve daha geniş bir perspektif ile birlikte öğretmenler, yüksek lisans ve doktora eğitimleri sayesinde bilgiye nasıl erişeceklerini öğrendiklerini, bilimsel düşünmeyi ve bilgi edinme sürecini benimsediklerini ifade etmiştir. Öğretmenler, lisansüstü eğitimin kendilerine araştırma yapmayı, bilgiye ulaşmayı öğrettiğini ve bu süreçte edindikleri bilgi ve becerilerin öğretmenlik mesleğini yerine getirirken faydalı olduğunu belirtmiştir. Öğretmenlere göre, lisansüstü eğitim almanın, öğrenmenin verdiği mutluluk sayesinde tatmin hissi yaşattığı, aynı zamanda sürekli öğrenme ve gelişme ile zinde ve canlı tuttuğu anlaşılmaktadır. Öğretmenler lisansüstü eğitimin kendilerine çok sayıda beceri kazandırdığını da belirtmiştir. Bu beceriler arasında en çok vurgulananlar bilimsel düşünme, eleştirel düşünme ve bilimsel okuryazarlıktır. Öğretmenler, aldıkları bu eğitimin kendilerine rasyonel karar verme, muhakeme etme, matematiksel/mantıksal düşünme becerilerini kazandırdığını açıklamıştır. Ayrıca yeniliklere açık olma, teknoloji kullanımı, bilimsel yöntemi kullanma, topluluk önünde konuşma yapmak gibi çeşitli becerilerin de bu eğitimler sayesinde geliştiğini vurgulamıştır. Hem yüksek lisans hem de doktora eğitimi almış katılımcılar, kişisel ve mesleki gelişimleri üzerine çok sayıda görüş bildirmiştir. Kısacası öğretmenler, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalında yüksek lisans ve doktora eğitimleri boyunca aldıkları derslerin ve gerçekleştirdikleri uygulamaların yaşam boyu öğrenme becerilerine önemli ölçüde katkı sağladığını ifade etmiştir.

SONUÇ VE TARTIŞMA

Bu araştırmada lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklerine ilişkin görüşleri yedi tema altında toplanmıştır. Bu temaların belirlenmesinde, görüşme formunun hazırlanmasında ve bulguların yorumlanmasında uluslararası yeterlik çerçeveleri dikkate alınmıştır. OECD'nin "Skills Outlook 2021: Learning for Life" raporunda yaşam boyu öğrenme yeterlikleri; bireyin bilgiye erişim, öğrenmeyi öğrenme, dijital yeterlik, öz düzenleme ve problem çözme becerileri gibi çok yönlü bir gelişimi kapsayan bir süreç olarak tanımlanmakta ve bu yeterliklerin bireylerin istihdam edilebilirliğini sürdürebilmesi için kritik önemde olduğu vurgulanmaktadır (OECD, 2021). Benzer şekilde, Avrupa Komisyonu (2019) tarafından yayımlanan "Key Competences for Lifelong Learning" belgesinde, yaşam boyu öğrenmenin sekiz temel yeterlik çerçevesinde ele alındığı ve bunlar arasında çok dillilik, dijital yeterlik, girişimcilik ve kültürel farkındalık gibi bireysel ve sosyal boyutların ön plana çıktığı ifade edilmektedir. Bu araştırmada elde edilen yedi tema – kariyer planlaması, girişimcilik planı, bilgiye erişim, yapay zekâ kullanımı, yabancı dil öğrenimi, akademik yeterlikler ve lisansüstü eğitimin yaşam boyu öğrenmeye katkısı – söz konusu uluslararası çerçevelerle büyük ölçüde örtüşmektedir. Ayrıca OECD'nin The Role of National Qualifications Systems in Promoting Lifelong Learning başlıklı çalışmasında da vurgulandığı üzere, yükseköğretim programlarının bireylerin öğrenmeye yönelik tutumlarını olumlu yönde etkilediği ve öğrenmeyi sürdürülebilir bir yaşam becerisine dönüştürdüğü ifade edilmektedir (OECD, 2005). Bu bağlamda, çalışmanın bulguları, yaşam boyu öğrenme ve akademik yeterliklerin gelişiminde lisansüstü eğitimin önemli bir rol oynadığını ortaya koymakta ve uluslararası literatürle kuramsal düzeyde örtüşmektedir.

Araştırma bulguları, lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin büyük çoğunluğunun akademik kariyer yapmayı hedeflediğini ve öğretim üyesi olmayı planladığını göstermektedir. Bu durum, öğretmenlerin kariyer gelişimlerini akademik ilerlemeyle ilişkilendirdiklerini ortaya koymaktadır. Kariyer planlamasında akademik kadrolara yönelim, lisansüstü eğitimin öğretmenler için bir statü ve mesleki prestij kazanma aracı olarak görüldüğünü düşündürmektedir. Lisansüstü eğitim, öğretmenleri kendi kendini geliştirmeye teşvik ederek bağımsızlığı ve yaratıcılığı

desteklemektedir. Bu eğitimler, öğretmenlerin kişisel gelişimine elverişli bir ortam düzenleyerek ve stratejik hedefler belirleyerek daha yüksek mesleki yeterlilik seviyelerine ulaşmalarına yardımcı olmaktadır (Kalaür, 2023). Öğretmenler, mesleki gelişim ve lisansüstü eğitim programlarına katılarak statülerini yükseltebilirler. Bu, onların mesleki yeterliliklerini artırarak toplumsal saygınlıklarını güçlendirebilir (Bell, 2021; Hargreaves & Flutter, 2019). Kariyer planlaması kapsamında, eğitim yöneticiliği ve müfettişlik gibi yönetsel pozisyonlara ilgi duyan öğretmenler ise mesleki yeterliklerini artırma ve yönetim kademelerinde yer alma motivasyonu ile hareket etmektedir. Yönetici pozisyonları, öğretmenlere kişisel ve profesyonel gelişim fırsatları sunmaktadır. Bu pozisyonlar, öğretmenlerin kariyerlerinde ilerlemelerine ve daha fazla etki sahibi olmalarına olanak tanımaktadır (Hancock vd., 2006). Özetle, araştırma sonuçları, lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin kariyer planlamalarında akademik kariyer ve yönetsel pozisyonlara yönelim gösterdiklerini ortaya koymuştur. Bu doğrultuda, lisansüstü eğitimin öğretmenlerin kariyer gelişimine doğrudan katkı sağladığı ve yaşam boyu öğrenme süreçlerini desteklediği söylenebilir. Elde edilen bulgular, öğretmenlerin mesleki gelişim süreçlerine yönelik destekleyici politikaların geliştirilmesi gerektiğini ve kariyer rehberliği hizmetlerinin önemini ortaya koymaktadır. Çünkü, öğretmenlere çeşitli kariyer fırsatları sunmak, onların mesleki gelişimlerini destekleyebilir (Vachkova vd., 2024). Etkili bir kariyer planlaması ve kariyer rehberliği öğretmenlerin potansiyellerini tam olarak kullanmalarına yardımcı olabilir (Guo & Palao-Ay, 2023).

Araştırma sonuçları, lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin büyük bir bölümünün girişimcilik planı yapmadığını, ancak girişimcilik düşünenlerin eğitim, teknoloji ve yaratıcı sektörlerde farklı yönelimlere sahip olduğunu ortaya koymuştur. Bu durum, yaşam boyu öğrenme sürecinin bireylere sadece akademik gelişim sağlamadığını, aynı zamanda yenilikçi düşünme ve girişimcilik becerileri kazandırdığını göstermektedir. Özellikle eğitim teknolojileri, yazılım geliştirme ve eğitim yönetimi alanında girişimcilik hedeflerinin belirgin olması, öğretmenlerin değişen eğitim dinamiklerine uyum sağlama ve bu alanda aktif rol alma isteğini göstermektedir. Öğretmenlerin değişen eğitim dinamiklerine uyum sağlaması, eğitimde etkinlik ve başarı için kritik öneme sahiptir. Araştırmalar, öğretmenlerin uyum yeteneğinin hem öğretmenlerin hem de öğrencilerin öz-yeterliliklerini artırdığını ve bu durumun öğrenci başarısını olumlu etkilediğini göstermektedir (Collie vd., 2020). Öğretmenlerde girişimcilik davranışları, öğretmenler arasında yenilikçiliği, konular arası uyumu ve güveni teşvik ederek okul çekiciliğini ve mesleki sermayeyi artırmaktadır (Ho vd., 2020). Bu bağlamda, öğretmenlerin girişimcilik kapasitelerinin artırılmasına yönelik destekleyici programların ve teşvik mekanizmalarının oluşturulması, onların kariyer planlamalarına ve eğitime katkı sunma potansiyellerine önemli katkılar sağlayabilir. Yapılan araştırmalar, öğretmenlerin girişimcilik davranışlarının eğitimde sürdürülebilirliği artırdığını ve yaratıcı davranışları teşvik ettiğini (Saygın vd., 2024), öğretmenlerin iş tatminini artırdığını göstermektedir (Neto vd., 2017).

Araştırmada lisansüstü eğitim gören öğretmenlerin bilgiye erişim becerilerinin güçlü bir şekilde geliştiği ve bilgiye ulaşmak için çoğunlukla dijital kaynakları tercih ettikleri görülmüştür. Öğretmenlerin dijital yeterlikleri ve teknoloji entegrasyonu, onların yaşam boyu öğrenme ve mesleki gelişim üzerinde etkilidir (Artacho vd., 2020; Baharuddin vd., 2024). Dijital yeterlilikler, öğretmenlerin mesleki gelişiminde ve yenilikçi öğretim yöntemlerinin teşvik edilmesinde önemli bir rol oynamaktadır. Bu yeterlilikler, öğretmenlerin bilgi ve iletişim teknolojilerini etkili bir şekilde kullanmalarını sağlamakta ve bu da onların yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmektedir (Fernández-Batanero vd., 2020; Garzón-Artacho vd., 2021). Bu bağlamda, eğitim politikalarının ve öğretmen eğitimi programlarının, dijital okuryazarlık ve bilgiye erişim becerilerini güçlendirmeye yönelik stratejiler geliştirmesi gerektiği söylenebilir. Bu tür stratejiler, öğretmenlerin eğitim alanındaki araştırmalarını daha verimli hâle getirerek, eğitim süreçlerinde daha etkili bilgi kullanımlarını sağlayabilir.

Yapay zekâ araçlarının kullanımı, lisansüstü eğitim gören öğretmenler için öğrenme süreçlerini hızlandırma ve verimli hâle getirme açısından önemli bir etkiye sahiptir. Katılımcılar, özellikle

metin yazma, literatür taraması, veri analizi ve kaynak yönetimi gibi alanlarda yapay zekâyı sıklıkla kullandıklarını belirtmişlerdir. Yapılan araştırmalara göre, öğretmenler tarafından yapay zekâ araçları dil öğrenme (Sysoyev vd., 2024), öğrenci performansını değerlendirme (Song & Chung, 2024), ders içerikleri oluşturma (Galindo-Domínguez vd., 2023) gibi amaçlarla kullanılmaktadır. Araştırmada, ChatGPT ve Google Gemini gibi sohbet robotlarının öğretmenler tarafından araştırmaların hızlı bir şekilde gerçekleştirilmesi, bilgiye erişimin hızlandırılması ve doğrulama işlemlerinde yaygın şekilde kullanıldığı görülmektedir. ChatGPT, öğretmenlere ders planlama, içerik oluşturma ve sunum hazırlama gibi konularda yardımcı olabilir. Bu, öğretmenlerin iş yükünü hafifletirken, eğitim materyallerinin çeşitliliğini artırabilir (Maita vd., 2024; Mondal vd., 2023; Van Den Berg & Du Plessis, 2023). Öğretmenler, kişiselleştirilmiş eğitim, otomatik değerlendirme ve sanal asistanlarla öğretim için ChatGPT'yi kullanabilirler (Annuş, 2023). Dolayısıyla eğitimde yapay zekâ kullanımının yaygınlaşması, öğretmenlerin bilgiye erişim süreçlerini dönüştürerek daha hızlı, etkili ve verimli bir hâle getirebilir ancak bu teknolojinin etik kullanımına dair bilinçli bir yaklaşım geliştirilmesi önemlidir.

Yaşam boyu öğrenmenin bir parçası olarak yabancı dil öğrenimi, öğretmenlerin sürekli gelişimini ve kültürel farkındalıklarını artırmaktadır. Yabancı dil öğrenimi, öğretmenlerin sürekli gelişimini destekleyen önemli bir faktördür. Araştırmalar, yabancı dil öğretmenlerinin mesleki gelişimlerinin, öğretim becerilerini artırma, bilimsel araştırma yeteneklerini geliştirme ve yaşam boyu öğrenme alışkanlıklarını kazanmaları gerektiğini vurgulamaktadır (Golovko & Dan'ko, 2024; Qi, 2009). Ayrıca, yabancı dil öğrenmek, öğretmenlerin kültürlerarası iletişim yetkinliklerini artırır. Bu, öğretmenlerin farklı kültürel bağlamlarda daha etkili iletişim kurmalarını sağlar (Hsueh & Hsiao, 2020; Oberste-Berghaus, 2024). Araştırma sonuçlarına göre, katılımcılar, dil öğrenme sürecinde farklı stratejiler kullanarak kendilerini sürekli olarak geliştirmeye çalışmaktadır. Online kurslar, dijital kaynaklar, yapay zekâ araçları ve günlük yaşamda kullanılan eğlenceli yöntemler, öğretmenlerin dil becerilerini geliştirmek için tercih ettikleri araçlardandır. Bu bulgular, öğretmenlerin yabancı dil öğreniminde daha esnek, etkili ve teknolojik araçlardan faydalanan sürekli gelişen bir dil yeterliliği sağladıklarını göstermektedir. Ayrıca, dil öğreniminde kullanılan bu araçların öğretmenlerin profesyonel gelişimine de önemli katkılar sunduğu söylenebilir.

Lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin akademik yeterliklerini artırmak ve yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirmek amacıyla katıldıkları çeşitli etkinlikler önemli bir rol oynamaktadır. Araştırmanın bulguları, lisansüstü eğitim alan öğretmenlerin akademik yeterliklerini artırma ve yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirme konusunda güçlü bir motivasyona sahip olduklarını göstermektedir. Katılımcılar, kongre ve seminerlere katılmak, akademik yayınlar yapmak, alan yazını takip etmek ve projelerde görev almak gibi yöntemlerle akademik yeterliliklerini geliştirirken yaşam boyu öğrenme sürecini de sürekli olarak desteklemektedirler. Kongre ve seminerler, öğretmenlerin iletişim becerilerini geliştirmelerine, yeni bilgiler edinmelerine ve meslektaşlarıyla yeni bağlantılar kurmalarına olanak tanımaktadır. Ayrıca, öğretmenlerin pedagojik yeterliklerini ve mesleki motivasyonlarını artırarak eğitim kalitesini yükseltmelerine yardımcı olmaktadır (Gustavsson vd., 2019; Roseline & Samuel, 2023). Bu nedenle öğretmenlerin kongre ve seminerlere katılması önemlidir. Ayrıca, öğretmenlerin sürekli dil öğrenimi, farklı alanlarda gelişim ve arkadaşlık ağları kurma gibi sosyal ve profesyonel etkinliklere de odaklanmaları, onların yaşam boyu öğrenme becerilerini güçlendirmektedir. Bu bulgular, öğretmenlerin akademik yeterliklerinin geliştirilmesinin yanı sıra kişisel ve mesleki gelişimlerine katkı sağladığını ortaya koymaktadır.

Lisansüstü eğitimin yaşam boyu öğrenmeye katkısı, öğretmenlerin hem mesleki hem de kişisel gelişiminde belirgin etkiler yaratmaktadır. Öğretmenler, yüksek lisans ve doktora eğitimleri sayesinde bilimsel düşünme, araştırma yapma ve bilgiye erişme becerilerini geliştirirken, aynı zamanda kişisel gelişimlerine de katkı sağlamaktadır. Bu süreç, öğretmenlerin kendilerini sürekli olarak yenileyen ve öğrenmeye açık bireyler olmalarını desteklemektedir. Lisansüstü eğitim, öğretmenleri sürekli öğrenmeye ve kişisel iyileştirmeye teşvik ederek kişisel gelişimi teşvik etmektedir. Bu süreç, kişisel ve profesyonel nitelikleri geliştirmek için bilinçli çabayı içermektedir

(Androshchuk vd., 2019; Fesenko vd., 2021). Lisansüstü eğitim, iletişim, dijital ve yönetim becerileri de dahil olmak üzere öğretmenlerde pek çok yeterliğin geliştirilmesine katkı sağlamaktadır (Kalaur, 2023). Dolayısıyla lisansüstü eğitim, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme becerilerini güçlendirirken, mesleki yaşamlarının her aşamasında onlara değerli bir perspektif sunmaktadır. Bu süreçte öğretmenlerin; meslektaşları, okul yöneticileri ve eğitim kurumlarının üst yöneticileri tarafından desteklenmesinin ve yönlendirilmesinin önemli olduğu söylenebilir.

ÖNERİLER

Araştırma bulgularından hareketle, lisansüstü eğitim gören öğretmenlerin akademik ve mesleki gelişimlerini sürdürdükleri görülmektedir. Bu bağlamda, üniversiteler ve Millî Eğitim Bakanlığı iş birliği ile öğretmenlerin akademik gelişimini teşvik edecek kongre, seminer ve çalıştay gibi etkinliklerin artırılması önerilmektedir. Bu kapsamda her yıl düzenlenen eğitim yönetimi ve eğitim bilimleri konulu kongrelere öğretmenlerin katılımı teşvik edilebilir. Öğretmenlere kongre süreci, bildiri sunumunun hazırlanması ve bilimsel araştırma yöntemleri konusunda eğitimler verilebilir ve öğretmenler, akademik yeterliklerini geliştirmeleri konusunda yönlendirilebilir. Ayrıca, öğretmenlerin yaşam boyu öğrenme becerilerini geliştirebilmeleri için sürekli eğitim merkezlerinde özel programlar (örneğin; liderlik eğitimleri, işbirlikçi yaklaşımlar, öğrenen okullar, teknoloji destekli eğitim) oluşturulabilir. Son olarak, araştırma nitel araştırma yöntemleri kapsamında sınırlı bir çalışma grubuyla gerçekleştirilmiş olup, daha genel ve kapsayıcı sonuçlara ulaşılması için daha büyük örneklem gruplarıyla çalışılması önerilmektedir.

Araştırmacıların Katkı Oranı

Yazarlar çalışmaya eşit oranda katkı sunmuşlardır.

Etik Bilgisi

Araştırma ve yayın etiğine uyulmuştur. Bu araştırma için Aydın Adnan Menderes Üniversitesi Rektörlüğü Eğitim Araştırmaları Etik Kurulundan etik onay alınmıştır (Tarih: 09.10.2024, Sayı: 2024/7, E-84982664-604.01-628099).

Destek ve Teşekkür

Yazarlar çalışma için herhangi bir finansal destek almamışlardır.

Çıkar Çatışması

Yazarlar çalışmada herhangi bir çıkar çatışmasının bulunmadığını beyan etmişlerdir.

KAYNAKÇA

- Androshchuk, I., Oleshko, P., & Tkachuk, N. (2019). Educational and information environment of postgraduate education institutions as a resource for designing individual educational training of teachers. *International Journal of Pedagogy, Innovation and New Technologies (IJPINT)*, 6(2), 78–89. <https://doi.org/10.5604/01.3001.0013.6845>.
- Annuš, N. (2023). Chatbots in Education: The impact of Artificial Intelligence based ChatGPT on Teachers and Students. *All Sciences Abstracts*, 1(2), 26. <https://doi.org/10.59287/as-abstracts.1216>.
- Artacho, E., Martínez, T., Martín, J., Marín, J., & García, G. (2020). Teacher Training in Lifelong Learning—The Importance of Digital Competence in the Encouragement of Teaching Innovation. *Sustainability*, 12(7), 2852. <https://doi.org/10.3390/su12072852>.
- Aspin, D. N., & Chapman, J. D. (2007). Lifelong learning: Concepts and conceptions. *International Journal of Lifelong Education*, 26(1), 3-19. https://doi.org/10.1007/978-1-4020-6193-6_1
- Avalos, B. (2011). Teacher professional development in teaching and teacher education over ten years. *Teaching and Teacher Education*, 27(1), 10-20. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2010.08.007>
- Baharuddin, F., Amiruddin, A., Nurlaela, N., & Setialaksana, W. (2024). Teacher growth mindset and ICT integration in Indonesian classrooms: insights from in-service and preservice teacher programs. *Quality Assurance in Education*, 32(2). <https://doi.org/10.1108/qae-08-2023-0136>.
- Beavers, A. (2009). Teachers as learners: Implications of adult education for professional development. *Journal of Curriculum and Instruction*, 6(7), 25-38. <http://dx.doi.org/10.19030/tlc.v6i7.1122>
- Bell, D. (2021). Accounting for the troubled status of English language teachers in Higher Education. *Teaching in Higher Education*, 28(8), 1831-1846. <https://doi.org/10.1080/13562517.2021.1935848>.
- Berg, S. (2006). Snowball Sampling-I. In S. Kotz, C. B. Read, N. Balakrishnan, B. Vidakovic, and N. L. Johnson (Eds.), *Encyclopedia of statistical sciences* (Vol. 8). Hoboken, NJ: John Wiley & Sons. <https://doi.org/10.1002/0471667196.ESS2478.PUB2>.
- Campbell, K., Orr, E., Durepos, P., Nguyen, L., Li, L., Whitmore, C., Gehrke, P., Graham, L., & Jack, S. (2021). Reflexive Thematic Analysis for Applied Qualitative Health Research. *The Qualitative Report*, 26(6), 2011-2028. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2021.5010>.
- Cochran-Smith, M., & Lytle, S. L. (2009). Teacher research as stance. In *Inquiry as stance: Practitioner research for the next generation* (pp. 91-113). Teachers College Press.
- Collie, R., Granziera, H., Martin, A., Burns, E., & Holliman, A. (2020). Adaptability among science teachers in schools: A multi-nation examination of its role in school outcomes. *Teaching and Teacher Education*, 95. <https://doi.org/10.1016/j.tate.2020.103148>.
- Darling-Hammond, L. (2000). Teacher quality and student achievement: A review of state policy evidence. *Education Policy Analysis Archives*, 8(1), 1-44. <https://doi.org/10.14507/epaa.v8n1.2000>

- Day, C. (1999). *Developing teachers: The challenges of lifelong learning*. Routledge.
- Day, C., & Sachs, J. (2004). *International handbook on the continuing professional development of teachers*. McGraw-Hill Education.
- European Commission. (2016). *A New Skills Agenda for Europe: Working together to strengthen human capital, employability and competitiveness*. European Union.
- European Commission. (2019). *Council Recommendation of 22 May 2018 on Key Competences for Lifelong Learning (2018/C 189/01)*. Official Journal of the European Union. <https://eur-lex.europa.eu/legal-content/EN/TXT/?uri=CELEX%3A32018H0604%2801%29>
- Fernández-Batanero, J., Montenegro-Rueda, M., Fernández-Cerero, J., & García-Martínez, I. (2020). Digital competences for teacher professional development. Systematic review. *European Journal of Teacher Education*, 45(4), 513-531. <https://doi.org/10.1080/02619768.2020.1827389>.
- Fesenko, V., Sabatovskaya-Frolkina, I., & Galiy, L. (2021). Pedagogical conditions for forming and developing the competence of self-education and self-improvement of teachers. *Scientific Notes of the Pedagogical Department*, (48), 64-70. <https://doi.org/10.26565/2074-8167-2021-48-08>.
- Galindo-Domínguez, H., Delgado, N., Losada, D., & Etxabe, J. (2023). An analysis of the use of artificial intelligence in education in Spain: The in-service teacher's perspective. *Journal of Digital Learning in Teacher Education*, 40(1), 41-56. <https://doi.org/10.1080/21532974.2023.2284726>.
- Garzón-Artacho, E., Sola-Martínez, T., Romero-Rodríguez, J., & Gómez-García, G. (2021). Teachers' perceptions of digital competence at the lifelong learning stage. *Heliyon*, 7(7), e07513. <https://doi.org/10.1016/j.heliyon.2021.e07513>.
- Golovko, O., & Dan'ko, Y. (2024). Improving Professional Competencies of Foreign Language Teachers in the Context of Continuous Teacher Education. *Bulletin of Kemerovo State University. Series: Humanities and Social Sciences*, 8(1), 89-99. <https://doi.org/10.21603/2542-1840-2024-8-1-89-99>.
- Guo, H., & Palao-Ay, G. (2023). Investigation and Analysis on the Current Situation of Career Development of College Teachers. *Frontiers in Educational Research*, 6(13). <https://doi.org/10.25236/fer.2023.061324>.
- Gustavsson, S., Andersén, A., & Berglund, M. (2019). To challenge and to be challenged – teachers collective learning in higher education. *Reflective Practice*, 20(3), 339-354. <https://doi.org/10.1080/14623943.2019.1611552>.
- Hancock, D., Black, T., & Bird, J. (2006). A Study of Factors that Influence Teachers to Become School Administrators. *Normes*, 6(1), 91-105.
- Hargreaves, L., & Flutter, J. (2019). The Status of Teachers. *Oxford Research Encyclopedia of Education*. <https://doi.org/10.1093/ACREFORE/9780190264093.013.288>.
- Ho, C., Lu, J., & Bryant, D. (2020). The impact of teacher entrepreneurial behaviour: a timely investigation of an emerging phenomenon. *Journal of Educational Administration*, 58(6), 697-712. <https://doi.org/10.1108/jea-08-2019-0140>.

- Hoskins, B., & Fredriksson, U. (2008). Learning to learn: What is it and can it be measured? *Joint Research Centre Scientific and Technical Reports*, European Commission.
- Hsueh, SH., Hsiao, MJ. (2020). Cultivate Deeper Cross-Cultural Context into Foreign Language Teaching. In: Rau, PL. (eds) Cross-Cultural Design. Applications in Health, Learning, Communication, and Creativity. HCII 2020. Lecture Notes in Computer Science, 12193. Springer, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-49913-6_25
- Johnson, T. (2014). Snowball Sampling: Introduction. Wiley StatsRef: Statistics Reference Online. <https://doi.org/10.1002/9781118445112.STAT05720>.
- Kalaur, S. (2023). Psychological and pedagogical principles of stimulating teachers' professional development in the system of postgraduate education on the basis of the acmeological approach. *Social Work and Education*, 10(2), 211–223. <https://doi.org/10.25128/2520-6230.23.2.5>.
- Kelchtermans, G. (2004). CPD for professional renewal: Moving beyond knowledge for practice. In / Eds.: C. Day, J. Sachs (Eds.), International handbook on the continuing professional development of teachers (pp. 217-237). Open University Press.
- Kennedy, A. (2016). Professional development of early career teachers: The Scottish framework. *Professional Development in Education*, 42(1), 130-146.
- Kiger, M. E., & Varpio, L. (2020). Thematic analysis of qualitative data: AMEE Guide No. 131. *Medical Teacher*, 42(8), 846-854. <https://doi.org/10.1080/0142159X.2020.1755030>.
- Knight, P. (2002). A systemic approach to professional development: Learning as practice. *Teaching and Teacher Education*, 18(3), 229-241. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(01\)00066-X](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(01)00066-X)
- Kwakman, K. (2003). Factors affecting teachers' participation in professional learning activities. *Teaching and Teacher Education*, 19(2), 149-170. [https://doi.org/10.1016/S0742-051X\(02\)00101-4](https://doi.org/10.1016/S0742-051X(02)00101-4)
- Leighton, K., Kardong-Edgren, S., Schneidereith, T., & Foisy-Doll, C. (2021). Using Social Media and Snowball Sampling as an Alternative Recruitment Strategy for Research. *Clinical Simulation in Nursing*, 55, 37-42. <https://doi.org/10.1016/J.ECNS.2021.03.006>
- Maita, I., Saide, S., Putri, A., & Muwardi, D. (2024). Pros and Cons of Artificial Intelligence–ChatGPT Adoption in Education Settings: A Literature Review and Future Research Agendas. *IEEE Engineering Management Review*, 52(3), 27-42. <https://doi.org/10.1109/EMR.2024.3394540>.
- Merriam, S. B. (2018). *Nitel araştırma: Desen ve uygulama için bir rehber*. Nobel Yayıncılık.
- Mirhosseini, S. A. (2020). Designing Qualitative Studies. In: Doing Qualitative Research in Language Education (pp. 43-60). Palgrave Macmillan, Cham. https://doi.org/10.1007/978-3-030-56492-6_3.
- Mondal, H., Marndi, G., Behera, J., & Mondal, S. (2023). ChatGPT for teachers: Practical examples for utilizing artificial intelligence for educational purposes. *Indian Journal of Vascular and Endovascular Surgery*, 10(3), 200-205. https://doi.org/10.4103/ijves.ijves_37_23.

- Neto, R., Rodrigues, V., & Panzer, S. (2017). Exploring the relationship between entrepreneurial behavior and teachers' job satisfaction. *Teaching and Teacher Education*, 63, 254-262. <https://doi.org/10.1016/j.TATE.2017.01.001>.
- Oberste-Berghaus, N. (2024). The Role of Teaching Foreign Languages in Developing Intercultural Competence. *Revista Romaneasca pentru Educatie Multidimensionala*, 16(1), 01-15. <https://doi.org/10.18662/rrem/16.1/808>.
- OECD. (2005). *The Role of National Qualifications Systems in Promoting Lifelong Learning*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/9789264013681-en>
- OECD. (2021). *OECD Skills Outlook 2021: Learning for Life*. OECD Publishing. <https://doi.org/10.1787/0ae365b4-en>
- Qi, A. (2009). Professional Development of Foreign Language Teachers and Discipline Construction in Foreign Language. *Journal of Harbin University of Commerce*. <https://www.semanticscholar.org/paper/Professional-Development-of-Foreign-Language-and-in-Qi/7c976e33f4fc9810b6e322c0ca2be5c43f973c4e> Erişim Tarihi: 25.02.2025.
- Roseline, A., & Samuel, A. (2023). Teaching Methods and Teachers Conference/Seminar Attendance: The Gateway to Quality Education in Nigeria. *International Journal Of Social Science And Education Research Studies*, 3(4), 619-625. <https://doi.org/10.55677/ijssers/v03i4y2023-12>.
- Saygın, M., Say, S., Öztürk, İ., Gülden, B., & Kaplan, K. (2024). A Step towards Sustainable Education: Does an Entrepreneurial Teacher Nurture Creativity? *Sustainability*. 16(18), 7948. <https://doi.org/10.3390/su16187948>.
- Scherl, L., & Smithson, M. (1987). A new dimension to content analysis: Exploring relationships among thematic categories. *Quality and Quantity*, 21, 199-208. <https://doi.org/10.1007/BF00167608>
- Schuller, T., & Watson, D. (2009). *Learning through life: Inquiry into the future for lifelong learning*. National Institute of Adult Continuing Education (NIACE).
- Song, H., & Chung, J. (2024). Analyzing elementary school teachers' perceptions of using AI tools. *Korean Association For Learner-Centered Curriculum And Instruction*, 24(18), 45-61. <https://doi.org/10.22251/jlcci.2024.24.18.45>.
- Sysoyev, P., Filatov, E., Evstigneev, M., Polyakov, O., Evstigneeva, I., & Sorokin, D. (2024). A matrix of artificial intelligence tools in pre-service foreign language teacher training. *Tambov University Review. Series: Humanities*, 29(3), 559-588. <https://doi.org/10.20310/1810-0201-2024-29-3-559-588>.
- Thompson, J. (2022). A Guide to Abductive Thematic Analysis. *The Qualitative Report*, 27(5), 1410-1421. <https://doi.org/10.46743/2160-3715/2022.5340>
- Vachkova, S., Salakhova, V., Antonov, N., & Ageyeva, N. (2024). International Experience In Organizing Career Progression And Professional Development Of Teachers. *Russian Journal of Education and Psychology*, 15(2), 88-111. <https://doi.org/10.12731/2658-4034-2024-15-2-490>.

Van Den Berg, G., & Du Plessis, E. (2023). ChatGPT and Generative AI: Possibilities for Its Contribution to Lesson Planning, Critical Thinking and Openness in Teacher Education. *Education Sciences*, 13(10), 998. <https://doi.org/10.3390/educsci13100998>.